

ת"פ 3727/96 - מדינת ישראל נגד מוסך מל"ת בע"מ, אסעד אמרה (אסיר)

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 3727-96 מדינת ישראל נ' מוסך מל"ת בע"מ ואח'
תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט זיו אריאלי
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	1. מוסך מל"ת בע"מ 2. אסעד אמרה (אסיר)

החלטה (הנאשם 2)

בפני בקשה לעיכוב ביצוע פקודת מאסר אשר הוצאה נגד הנאשם 2 בגין אי תשלום קנס שהוטל עליו בגזר דין שניתן לפני למעלה מ- 20 שנה, ביום 21.11.1999.

רקע:

1. הנאשם 2 (להלן: הנאשם), אשר במועדים הרלבנטיים היה מנהלה של הנאשמת 1, הורשע בעבירות על חוק מס ערך מוסף. ביום 21.11.99 נגזר דינו של הנאשם, והושת עליו עונש מאסר בפועל (לריצוי בדרך של עבודות שירות), מאסר מותנה וכן קנס בסך 50,000 ₪, או 7 חודשי מאסר תמורתו.

2. הנאשם לא שילם את הקנס, ומשכך הגישה המאשימה בקשה ליתן בעניינו של הנאשם צו מאסר חלף הקנס. ביום 16.3.21 נעתרתי לבקשת המאשימה, וחתמתי על צו המורה על מאסרו של הנאשם (הנאשם מרצה בינתיים עונש מאסר, בגין תיק אחר).

3. אין זו הפעם הראשונה בה פונה הנאשם לביטול פקודת המאסר שניתנה בעניינו בתיק זה. כבר ביום 11.1.16 ניתנה החלטת כב' השופטת א' דגן, בעניינה של בקשה קודמת שהגיש הנאשם, ולפיה "אין מקום לביטול פקודת המאסר, ועל המבקש לפנות למרכז לגביית קנסות לשם הסדרת חובו". הנאשם הגיש בקשה לעיון חוזר בהחלטה זו, ודיון בבקשה התקיים ביום 26.1.16. בהחלטתה מאותו יום קבעה כב' השופטת ש' ברסלב כי לא מצאה טעם להתערב בהחלטת כב' השופטת א' דגן מיום 11.1.16. עוד נקבע, כי לנאשם ניתנה התראה כדין, וכי נתקיימו התנאים שנקבעו ברע"פ 837/12 **מדינת ישראל נ' גוסקוב** (20.11.12). עם זאת,

ולאור הסכמת המאשימה, הורה בית המשפט כי פקודת המאסר שניתנה בעניינו של הנאשם - תעוכב ככל שישלם את יתרת קרן החוב, ב- 12 תשלומים חודשיים שווים. עוד נקבע כי ככל שהנאשם לא ישלם את אחד מהתשלומים, ניתן יהיה להפעיל את פקודת המאסר - לאלתר.

4. הנאשם לא השלים עם ההחלטה מיום 26.1.6, והגיש ערעור לבית המשפט המחוזי (ע"פ 46201-02-16). בין היתר טען הנאשם בהודעת הערעור, כי הקנס התיישן. ביום 22.8.16 הודיע ב"כ הנאשם לבית המשפט המחוזי, כי בעניינו של הנאשם ניתן צו כינוס נכסים, וכל הליכי הגבייה שננקטו נגדו - הוקפאו. לאור זאת, אף בוטלה פקודת המאסר מושא הערעור. משכך ביקש הנאשם להורות על מחיקת הערעור, תוך שהוא שומר על כל טענותיו. ביום 24.8.16 ניתן פסק דין המורה על מחיקת הערעור.

5. ביום 23.11.20 הוגשה על ידי המאשימה (באמצעות המרכז לגביית קנסות) בקשה מחודשת ליתן פקודת מאסר בעניינו של הנאשם, שכן הנאשם לא שילם כל תשלום בגין הקנס. ביום 26.11.21 הוריתי למרכז לגביית קנסות להגיש אינדיקציה לכך שהקנס לא התיישן. ביום 10.3.21 הוגשה תגובה מפורטת של המרכז לגביית קנסות, ולאור האמור בתגובה הוריתי כאמור ביום 16.3.21 כי על פניו, נראה לכאורה כי הקנס לא התיישן ויש מקום להיעתר לבקשה.

6. ביום 12.4.21 הגיש הנאשם בקשה לעיון חוזר בהחלטה מיום 16.3.21, ולביטול צו המאסר שניתן בעניינו. ניתנה החלטה המורה על עיכוב ביצוע פקודת המאסר, ודיון בבקשת הנאשם התקיים ביום 26.5.21.

תמצית טענות הצדדים:

7. לטענת הנאשם, הרשעתו היא בעבירות מסוג עוון. עונש המאסר חלף קנס - התיישן, שכן תקופת ההתיישנות לעונש בעבירות עוון היא בת 10 שנים [סעיף 10(2) לחוק סדר הדין הפלילי]. מאסר חלף קנס הינו בגדר "עונש שהוטל", כמשמעותו בסעיף 10 לחוק סדר הדין הפלילי.

8. נטען בנוסף כי ההתראה הראשונה טרם הוצאת פקודת מאסר נשלחה לנאשם ביום 4.11.14, למעלה מ- 15 שנים מהיום שנקבע לביצוע התשלום הראשון לפי גזר הדין (גזר הדין, כזכור, ניתן ביום 21.11.1999, והמועד לביצוע התשלום הראשון של הקנס נקבע ליום 1.12.99). לפיכך, גם אם תימנה תקופת ההתיישנות על פי הדרך שהציעה המאשימה - הרי שתקופת ההתיישנות חלפה.

9. לחילופין, נטען כי נוכח השיהוי הקיצוני בהתנהלות המאשימה, הן בגביית הקנס והן בהפעלת המאסר חלף הקנס - לא יהיה זה נכון להורות על מאסרו של הנאשם.

10. בדיון מיום 26.5.21 הוסיף וטען ב"כ הנאשם, כי גזר הדין ניתן ביום 21.11.19, והדרישה הראשונה לתשלום החוב נשלחה לנאשם ביום 25.10.12, דהיינו בחלוף למעלה מעשר שנים. התראה ראשונה טרם

ביצוע פקודת מאסר נשלחה לנאשם ביום 20.1.15, 16 שנים לאחר שניתן גזר הדין. משכך, שני רכיבי העונש - הן הקנס והן המאסר חלף הקנס - התיישנו.

11. עוד הוסיף הסנגור, כי הוראת סעיף 10(ג) לחוק סדר הדין הפלילי ברורה. היא מונה את העילות העוצרות את מירוצן ההתיישנות (חוסר יכולת לאתר את מי שהוטל עליו העונש, וכן שהות מחוץ לישראל בשל התחמקות מריצוי העונש). מניעות משפטית לגבות קנס (בשל הליכי חדלות פרעון בהן היה נתון הנאשם) - אינה בגדר עילה המפסיקה את מירוצן ההתיישנות. נטען בנוסף, כי גם לו היה מתקיים אחר החריגים המנויים בסעיף 10(ג) לחוק סדר הדין הפלילי, הרי שהוא לא מביא ל"איפוס" תקופת ההתיישנות [ומניין מחודש של תקופת ההתיישנות בתום האירוע המפסיק]. מכל מקום - גם לאחר תום הליכי פשיטת הרגל של הנאשם [שנת 2003] - חלפו למעלה מעשר שנים.

12. בתגובתה בכתב ציינה המאשימה, כי נכון ליום 19.4.21 פתוחים לנאשם 50 תיקים שונים במרכז לגביית קנסות. כלל חובותיו עומד על קרוב לשני מיליון ₪. בגין הקנס מושא התיק שבפני - הוטל על הנאשם קנס בסך 50,000 ₪. גובה החוב (לרבות תוספת פיגורים) עומד כיום על קרוב ל- 134,000 ₪, ואולם הנאשם לא שילם כל תשלום בגין החוב.

13. המאשימה הסבירה כי לאחר שחלף המועד לתשלום הקנס, העבירה מזכירות בית המשפט את הקנס לגבייה באמצעות המרכז לגביית קנסות (26.6.02). בגין החוב נשלחו דרישות לתשלום חוב בתאריכים: 9.8.12, 17.10.12, 3.12.12, 4.8.17, 12.7.19, 27.2.20. הנאשם לא פעל להסדרת חובותיו, ומשכך החל המרכז בהליכים לגביית החוב (עיקולי צד שלישי). ביום 6.7.15 פנה המרכז לראשונה להליך של הפעלת פקודת מאסר. טרם עשותו כן, ביום 4.11.14, נשלחה לנאשם התראה טרם הפעלת פקודת מאסר, אולם חלפה כשנה עד הפעלתה, בשל קושי באיתור הנאשם.

14. המאשימה ציינה בנוסף כי בהמשך להחלטת כב' השופטת ש' ברסלב מיום 26.1.16 - הגיש הנאשם בקשה לפרוס את ביצוע התשלומים. המרכז לגביית קנסות הגיע עם הנאשם להסדר פריסה - אולם הנאשם לא עמד בו. התראה עדכנית נשלחה לחייב, ובשלב זה הנאשם הגיש ערעור [ע"פ 43201-02-16]. בית המשפט המחוזי הורה על עיכוב ביצוע המאסר חלף תשלום הקנס, וזאת עד חודש 9/2016. ביום 26.6.16 ניתן צו כינוס נכסים נוסף בעניינו של הנאשם, וזאת במסגרת הליכי פשיטת רגל של הנאשם. לאור זאת המאשימה הקפיאה את המשך ההליכים נגד הנאשם. ביום 14.8.17 בוטל צו הכינוס נגד הנאשם, ותיקי הנאשם במרכז לגביית קנסות חזרו למצב פעיל. בין אוגוסט 2017 לספטמבר 2019 נעשו ניסיונות לאתר את הנאשם. ב- 16.9.19 פנה המרכז פעם נוספת לנאשם, על מנת להניעו לשלם את החוב ללא צורך בהפעלת פקודת המאסר. ביום 7.1.20 נשלחה לנאשם בקשה להסדיר את חובו ביחס לשלושה תיקים [לרבות תיק זה]. בוצעה לנאשם הפחתה של החוב, במסגרת הסדר, וכן פריסת החוב המופחת לתשלומים. הנאשם לא מילא אחר תנאי ההסדר, והוא בוטל. ביום 3.3.20 הפיק המרכז פעם נוספת התראה לנאשם, טרם הוצאת פקודת מאסר. ההתראה נמסרה לנאשם ביום 6.9.20, וביום 19.10.20 הופקה פקודת מאסר נוספת.

15. בכל הנוגע לטענת ההתיישנות טענה המאשימה, כי גזר הדין ניתן ביום 21.11.99, כי הנאשם היה מצוי בהליכי פשיטת רגל בין התאריכים 29.6.00-30.10.03, ובהמשך בין תאריכים 5.2.12-26.6.16. לנאשם נשלחו דרישות בתאריכים 25.10.12, 18.12.12, 30.3.20, ובוצעו עיקולי בנק ביום 27.2.13, התראות לפני ביצוע פקודת מאסר בתאריכים 20.1.15, 23.12.15, וכן פניות להגיע להסדר פריסה בתאריכים 26.1.16 ו- 7.1.20. נטען, כי במהלך השנים ננקטו הליכים שונים על ידי המרכז לגביית קנסות, באופן ה"מאפס" את מירון ההתיישנות. בהקשר זה נטען כי כל פעולת גבייה של הקנס - מתחילה מחדש את מרוץ ההתיישנות [לעניין זה הפנתה המאשימה לבג"צ 1618/97 סצ'י נ' עיריית ת"א, פ"ד נב (2) 542].

16. משכך, נטען כי פקודת המאסר ננקטה לאחר שמוצו הליכים אחרים נגד המבקש, וכי הקנס לא התיישן. נטען בנוסף כי לשיטת המאשימה, אין להפריד בין רכיב הקנס לבין רכיב המאסר חלף הקנס, ודין שווה מוחל על שניהם. ככל שהקנס לא התיישן, הרי שגם המאסר חלף הקנס לא התיישן. המאסר חלף הקנס אינו עונש עצמאי ונפרד, אלא כלי לאכיפתו של תשלום הקנס.

דין והכרעה:

17. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים ועיינתי בכתבי הטענות - הגעתי לכלל מסקנה כי הקנס, ואיתו גם המאסר חלף הקנס - התיישנו. אציין כי בהקשר זה מקובלות עלי מרבית טענות המאשימה. ואולם, ישום המתווה הנורמטיבי על עובדות המקרה שבפני, מוליכות למסקנה בדבר התיישנות הקנס שהוטל על הנאשם.

אבאר את מסקנתי.

18. כאמור, גזר הדין בעניינו של הנאשם ניתן ביום 21.11.1999. על פי גזר הדין, על הנאשם לשלם קנס בסך 50,000 ₪, ב- 20 תשלומים חודשיים שווים, כאשר התשלום הראשון יבוצע לא יאוחר מיום 1.12.1999. התשלום האחרון, לפיכך, יבוצע לא יאוחר מיום 1.7.2001. הנאשם הורשע בביצוע עבירות מסוג עוון, ולפי הוראת סעיף 10 לחוק סדר הדין הפלילי, מקום בו הורשע אדם בביצוע עבירה מסוג עוון, ועברו 10 שנים מיום שפסק הדין נעשה לחלוט, הרי ש:

"עונש שהוטל לא יתחילו בביצועו, ואם נפסק ביצועו לא

ימשיכו בו"

19. אצא מנקודת הנחה, כטענת המדינה, כי המאסר חלף הקנס הוא חלק אינטגרלי מהקנס, וכי דיני ההתיישנות חלים באופן שווה - הן על רכיב הקנס והן על רכיב המאסר חלף הקנס. בעניין זה, מקובלות עלי במלואן טיעוני המאשימה, המפורטות בהרחבה בתגובתה בכתב, שהוגשה ביום 3.5.21.

20. אניח בנוסף, אף זאת כטענת המדינה, כי כל פעולה שבוצעה לצורך גביית הקנס - עוצרת את מירון ההתיישנות ומחזירה אותו לנקודת ההתחלה. בצדק הפנתה המאשימה לבג"צ 1618/97 סצ'י נ' עיריית תל-אביב, פ"ד נב (2) 542, שם נקבע על ידי כב' השופט א' מצא כי:

"הצגת דרישה חוזרת לתשלום קנס שהוטל בדוח חניה מהווה המשך ביצוע העונש כמשמעו בסעיף 10 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן - חוק סדר הדין הפלילי). נקיטת מהלך כזה, לפני חלוף תקופת ההתיישנות, מחזירה את מירוצ ההתיישנות לנקודת ההתחלה, ומניין התקופה מתחיל מראשיתו".

ור' מסקנה דומה ברע"א 10200/07 מנצורי-טחורש נ' מדינת ישראל (1.4.08), שם נקבע כי:

"כל דרישה חוזרת לתשלום קנס, שנשלחת בתוך תקופת ההתיישנות, מחזירה את מירוצ ההתיישנות לנקודת ההתחלה, ומניין התקופה מתחיל מראשיתו".

21. משכך, הרי שבעניינו - ונוכח הוראת סעיף 10 לחוק סדר הדין הפלילי, תקופת ההתיישנות מסתיימת (לכל המאוחר) בחלוף 10 שנים מהמועד לביצוע התשלום האחרון מבין תשלומי הקנס, דהיינו ביום 30.6.2011.

22. אף לשיטת המאשימה, דרישת התשלום הראשונה נשלחה אל הנאשם ביום 9.8.12, דהיינו למעלה משנה לאחר תום מירוצ ההתיישנות. בעניין זה העלתה המאשימה טענה אחת ויחידה - בין ה- 29.6.2000 ל- 30.10.2003 הנאשם היה מצוי בהליכי פש"ר, ולפיכך קמה מניעות משפטית לגבות את הקנס. בהקשר זה הפנתה המאשימה לבש"פ 373/89 שטיין נ' מדינת ישראל, פ"ד מג (2) 475, שם נקבע כי מי שהוכרז כפושט רגל, אינו רשאי לשלם לקופת המדינה קנס שהוטל עליו בהליך פלילי, שכן תשלום שכזה ייחשב להעדפת נושים אסורה.

23. אכן, בעניינו על הנאשם הוטל קנס, ולאחר מכן ניתן בעניינו צו כינוס. במצב דברים שכזה, הופך הקנס ל"חוב בר תביעה". המאשימה רשאית הייתה להגיש בגינו תביעת חוב, ככל נושה אחר (אם כי, - וכפי שנקבע בעניין שטיין הנ"ל - בתקופת צו הכינוס, לא ניתן להורות על מאסר בשל אי תשלום הקנס).

24. לשיטתי, הגם שהמדינה הייתה מנועה בתקופת צו הכינוס מהוצאת פקודת מאסר בגין הקנס הלא משולם, הרי שיכולה היתה המאשימה לפעול לגביית הקנס (למשל, בדרך של הגשת תביעת חוב). פעולה מסוג זה, היה בכוחה לעצור את מירוצ ההתיישנות ולהחזירו לנקודת ההתחלה.

25. מכל מקום - לא מצאתי תמיכה לטענת המדינה, כי יש בתקופת צו הכינוס כדי לעצור או "לאפס" את תקופת מירוצ ההתיישנות. אזכיר, כי לפי הוראת סעיף 10(ג) לחוק סדר הדין הפלילי:

"במניין התקופות האמורות בסעיף קטן (א)(1) ו-(2) לא יובאו בחשבון פרק הזמן שבו לא היה ניתן לאתר את מי שהוטל עליו העונש ופרק הזמן שבו שהה מי שהוטל עליו העונש מחוץ לישראל,

בשל התחמקותו מריצוי עונשו

אין מחלוקת, כי בין השנים 2001-2012, לא ביצעה המאשימה ולו פעולה אחת על מנת לאתר את הנאשם, ולהמציא לו דרישה לתשלום הקנס. אין מחלוקת כי באותו פרק זמן לא שהה הנאשם בחו"ל. אף אין מחלוקת כי במהלך כל אותה תקופה לא בוצעה על ידי המאשימה כל פעולה לגביית החוב [אף לשיטת המאשימה, עיקולים אצל צד שלישי הוטלו לראשונה לאחר שנשלחה הדרישה הראשונה לתשלום הקנס, קרי לאחר ה- 9.8.2012].

26. העובדה כי בין השנים 2001-2012 נוצרה תקופה בת כשלוש שנים ובה מניעות משפטית מהוצאת פקודת מאסר - אין משמעותה כי במהלך תקופת המניעות "הוקפא" או "התאפס" מירוך ההתיישנות. ניתן היה לבצע פעולות לאיתור הנאשם, ניתן היה לשלוח ולהמציא לו דרישה לתשלום החוב, וניתן היה להגיש נגדו תביעת חוב במסגרת הליכי הפש"ר. המאשימה לא עשתה דבר מכל זה.

27. המסקנה המתחייבת היא כי הקנס התיישן, נוכח פרק הזמן בן 11 השנים שחלף מעת שניתן גזר הדין ועד משלוח דרישת התשלום הראשונה. אין בפעולות הגביה שביצעה המאשימה החל משנת 2012 כדי "להחיות" את הקנס. מטבע הדברים, ונוכח העובדה כי הקנס התיישן, הרי שלא ניתן גם להוציא פקודת מאסר ביחס לקנס הלא משולם.

28. אני מקבל לפיכך את בקשת הנאשם, ומבטל את פקודת המאסר שניתנה בעניינו בתיק זה.

זכות ערעור כחוק.

המזכירות תעביר את העתק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, כ' תשרי תשפ"ב, 26 ספטמבר 2021, בהעדר הצדדים.